

SANGGLAD

EVALUERINGSRAPPORT 2025

NORDEA
FONDEN
Vi støtter gode liv

Sang[♥]glad

 Sangens
Hus
Alle har en stemme

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	4
2. Om Sangglad-koncepterne	4
3. Evaluering	5
3.1. Sangglad	6
3.1.1. Midtvejsevaluering af Sangglad	6
3.1.1.1. Metode	6
3.1.1.2. Resultater	6
3.1.1.3. Konklusion	7
3.1.2. Slutevaluering af Sangglad	7
3.1.2.1. Metode	7
3.1.2.2. Resultater	8
3.1.2.3. Konklusion	9
3.2. Sangglad Mini	10
3.2.1. Survey/Det pædagogiske perspektiv	10
3.2.1.1. Metode	10
3.2.1.2. Evalueringens Resultater	10
3.2.1.3. Konklusion	15
3.2.2. Børneperspektivet	16
3.2.2.1. Metode	16
3.2.2.2. Resultater, Børns perspektiver på sangaktiviteter i Sangglad Mini	16
3.3. Sangglad Familie	19
3.3.1. Metode	19
3.3.2. Evalueringens resultater	19
4.3.3. Konklusion	21
3.4. Sangglad Mini i Specialinstitutioner	21
3.4.1. Metode	21
3.4.2. Resultater, specialinstitutioner	22
3.4.3. Resultater, Thyværkstedet	23
3.4.4. Konklusion	23
3.5. Små synger sammen dagen	24
4. Opsamling og perspektiver	25
5. Publikationsliste	26
6. Bilagsliste	27

Sangglad Evalueringsrapport 2025

© Sangens Hus 2025

Den samlede rapport er udarbejdet af Lasse Skovgaard, projektleder ved Sangens Hus, og Sofie Ahlgreen Gram, studentermedhjælper ved Sangens Hus.

Øvrige bidragydere til evalueringen:

Midtvejsevalueringen af Sangglad er udarbejdet for Sangens Hus af Nationalt Center for Skoleforskning og DPU Aarhus Universitet i 2018.

Det kvalitative interview, bilag 6 i Midtvejsevalueringen, er udarbejdet for Sangens Hus af Stine Isaksen, Videncenter for Sang i 2018.

Slutevalueringen af Sangglad er udarbejdet for Sangens Hus af Mette Thue, Videncenter for Sang i 2022.

Evalueringen af Sangglad Mini er udarbejdet i 2024-2025 af Lea Wierød Borčak og Sofie Ahlgreen Gram.

Evalueringen af Sangglad Familie er udarbejdet i 2025 af Astrid Noringriis og Sofie Ahlgreen Gram.

Sammenfatning af Små Synger Sammen Dag er udarbejdet i 2025 af Lise Munck-Alstrup.

Tak til Stine Bundoline Dam Pedersen, Julie Kold Vilstrup, Anne-Sofie Bækgaard og Anna Kjærsgaard for at gennemføre interviews. Tak til alle øvrige konsulenter og kolleger, tidligere og nuværende, som har bidraget undervejs i projektet.

Grafisk tilrettelæggelse: Janus Engelbrecht, Sangens Hus

Illustration på forsiden samt i Sangglad generelt: Zarah Juul

Tak til Nordea-fonden, som har gjort Sangglad-programmet og denne udgivelse mulig.

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

 **Sangens
Hus**
Alle har en stemme

Udgiver:

Sangens Hus
Nørregade 7D
7400 Herning
www.sangenshus.dk
Projekthjemmeside: www.sangglad.dk

1. INDLEDNING

Sang og musik er naturlige udtryksformer, der skaber glæde, energi og fællesskab for alle børn, og som har dokumenterede positive sideeffekter på en lang række områder fra indlærings- og koncentrationsevne til sociale kompetencer. Sang, og det at synge sammen, knytter bånd mellem børn og voksne og bygger bro mellem generationer. Det åbner for refleksion, samhørighed og kulturel forståelse i forhold til traditioner, højtider, historie og fælles oplevelser.

Derfor opstartede Sangens Hus i 2016, med støtte fra Nordea-fonden, Sangglad-projekterne. Formålet har været at styrke sangkulturen blandt børn i Danmark ved at give deres voksne (i institutionerne og i hjemmet) redskaber til at integrere sang i det pædagogiske arbejde og i hverdagen.

Med udgangen af 2024 er det fondsstøttede projektet afsluttet. I projektperioden er ca. 100.000 børn og voksne blevet berørt af projekterne, og det gode arbejde fortsætter naturligvis.

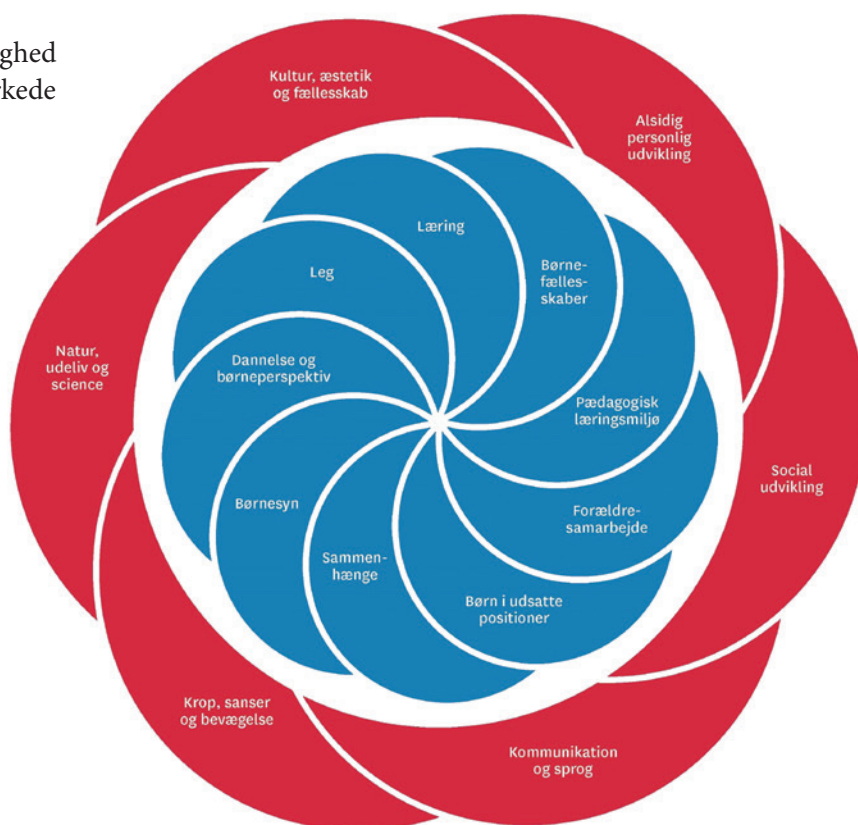
I denne rapport har vi samlet evalueringsmaterialet fra alle Sangglad-projekterne. Interviews, surveys, observationer og evalueringssamtaler danner grundlaget for rapporten, og vi vil gerne takke alle dem, der har givet sig tid til at hjælpe os ved at dele deres erfaringer.

2. OM SANGGLAD-KONCEPTERNE

Det samlede Sangglad-projekt har bestået af:

- Sangglad (for børnehaver)
- Sangglad Mini (for vuggestuer og dagplejere)
- Sangglad Familie (for familier med minimum et barn i alderen 0-3 år)
- Små Synger Sammen-dagen

Koncepterne er alle udviklet, så de understøtter den pædagogiske faglighed og inddrager arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

På et solidt fagligt grundlag er koncepterne blevet udviklet i praksis – på gulvet sammen med de små børn og deres voksne.

Børnehaver, vuggestuer, dagplejere og familier, der har valgt at være med i Sangglad, har haft et ønske om en langtidsholdbar sangkultur. I samarbejde med en sangkonsulent fra Sangens Hus har hele personale- eller dagplejegruppen arbejdet med at forankre nye redskaber og viden, så man ved projektperiodens afslutning har kunnet fortsætte sin sangprofil ved egen kraft.

Sangkonsulenterne i projektet har med den styrkede pædagogiske læreplan, og deres sangpædagogiske faglighed og viden om daginstitutionernes dagligdag, givet løbende sparring med fokus på den enkelte dagpleje-, personale-, børne- og familiegruppe.

Et Sangglad-forløb er bygget op af 2-3 temaaftener, hvor personalegruppen samles og får fagligt indblik i sang som redskab samt praktisk introduktion til sangaktiviteter. Imellem temaaftenerne får de enkelte grupper en række besøg af en sangkonsulent, der arbejder med både børn og voksne i praksis. Den enkelte gruppe øver sig mellem besøgene og får således løbende udvidet deres kompetencer til selv at varetage sangaktiviteter med børnene. Alle grupper får udleveret understøttende materiale, og der ligger en lang række instruktionsvideoer frit tilgængeligt med eksempler på, hvordan sange og sanglege kan gennemføres. Efter gennemført forløb har institutionen/gruppen opnået en Sangglad-certificering. Herefter har der været mulighed for årlige re-certificeringer, hvilket en lang række institutioner har benyttet sig af.

Sangglad-koncepterne er nået bredt ud:

- 131 hele institutioner har gennemført Sangglad-forløbet.
- 279 vuggestuegrupper og 312 dagplejere har gennemført Sangglad Mini-forløbet.
- Mange er løbende blevet re-certificeret.
- 97 familier har gennemført Sangglad Familie-forløbet.
- Samlet set har disse Sangglad-koncepter berørt og inspireret flere end 40.000 børn og knap 5.000 professionelle voksne.
- Hvert år siden 2018 har mellem 15.000 og 30.000 børn derudover deltaget i Små Synger Sammen-dagen – med stigende deltagelse. Der er derudover afholdt 30 workshops for professionelle voksne.

3. EVALUERING

I denne rapport præsenteres først et resume af de væsentligste pointer i forbindelse med evalueringen af det oprindelige Sangglad-koncept, som er udviklet til børnehaver. Dette inkluderer interviews med pædagogiske ledere, pædagoger, børn og forældre. Derefter følger evalueringen af Sangglad Mini – en videreudvikling af Sangglad – som er målrettet vuggestuegrupper og dagplejere. Evalueringen af Sangglad Mini inkluderer det pædagogiske perspektiv, som er undersøgt via en spørgeskemaundersøgelse og endvidere er børneperspektivet belyst ved hjælp af interviews med pædagoger, der har haft særligt fokus på udvalgte børn. Herefter præsenteres evalueringen af Sangglad Familie, som tager udgangspunkt i gruppeinterviews med de deltagende familier samt en evaluering af Små synger sammen-dagen.

Sangglad-konceptet er derudover afprøvet i 6 specialinstitutioner, og erfaringer fra disse forløb er opsamlet via interview med en pædagog eller den pædagogiske leder og beskrevet kort i denne rapport. Formålet med denne del af evalueringen er bl.a. at danne grobund for en eventuel videreudvikling af det nuværende Sangglad-koncept, med det formål at skabe nye tilpassede forløb særligt henvendt til specialinstitutioner.

3.1. SANGGLAD

Sangglad-projektet løb fra 2016 til 2022. 131 institutioner gennemførte Sangglad-forløbet. Evalueringen af Sangglad er opdelt i en midtvejsevaluering og en slutevaluering. Midtvejsevalueringen blev udarbejdet i 2018 af Nationalt Center for Skoleforskning og DPU, Aarhus Universitet (se publikationslisten i punkt 5). I denne evalueringsrapport tages der udgangspunkt i den del af midtvejsevalueringen, som er gennemført af Stine Isaksen fra Videncenter for Sang. Denne inkluderer kvalitative interviews med fokus på pædagogers og pædagogiske lederes oplevelse af betydningen af deltagelse i Sangglad. Slutevalueringen blev gennemført af Mette Thue fra Videncenter for Sang, og har fokus på børnenes og forældrenes oplevelse af deltagelse i Sangglad. De følgende afsnit indeholder et resume af de væsentligste pointer fra henholdsvis midtvejs- og slutevalueringerne af Sangglad (se publikationslisten i punkt 5).

3.1.1. MIDTVEJSEVALUERING AF SANGGLAD

Midtvejsevalueringen af Sangglad fokuserer på sangens betydning for de deltagende institutioner. Evalueringen afdækker pædagogernes og de pædagogiske lederes oplevelser af, hvilken indflydelse Sangglad har haft på børn, medarbejdere, ledere og forældre, samt eventuelle udfordringer i implementeringen.

3.1.1.1. METODE

Evalueringen bygger på 10 kvalitative interviews med 5 pædagoger og 5 ledere fra institutioner fordelt i landet. Institutionerne blev besøgt i perioden fra den 26. februar til den 14. marts 2018. Institutionerne deltog i Sangglad fra august 2017, med undtagelse af én, der deltog fra januar 2018. De 10 semistrukturerede interviews blev foretaget af Stine Isaksen fra Videncenter for Sang. I analysen af de gennemførte interviews er essensen trukket ud, og belyst gennem 4 tværgående temaer, som er underbygget af relevante citater.

RESULTATER

Sangglad som en naturlig del af børnenes hverdag

Deltagerne fortæller, at børnene, efter deltagelse i Sangglad, synger mere spontant og integrerer sang i deres leg, hvilket styrker fællesskabet og inklusionen. Sangen er således blevet en naturlig del af hverdagen, fx:

»Børnene de går også og synger. Der er skabt noget helt andet – det er der altså. Jeg kan ikke rigtig sætte ord på det eller give eksempler, men det er bare nogle glattere børn«.

Forældrene oplever også, at børnene synger mere derhjemme, hvilket kan skyldes både børnenes øgede sangglæde og forældrenes øgede bevidsthed om sang.

SANGGLAD I DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

Deltagerne angiver, at Sangglad har haft markant indflydelse på den pædagogiske praksis. Sangaktiviteterne er blevet mere systematiske, og kvaliteten er forbedret. Fx er sangsamlingerne blevet mere fokuserede og strukturerede. Udover deciderede sangsamlinger, benyttes overgangssange, som fx synges inden spisning, og derudover kan sang optræde som en spontan aktivitet initieret af børn eller voksne i forbindelse med leg. Ovenstående underbygges af nedenstående citat, hvor det desuden beskrives, hvordan pædagogerne er blevet mere trygge ved at bruge deres stemme og ser sang som et værdifuldt redskab.

»Alle er i gang med at synge, og der er sang i løbet af hele dagen. Både i den her strukturerede tid, men jeg hører simpelthen sang – jeg hører både børn og voksne der synger, jeg hører voksne, der ikke bliver bremsede af at man fx går igennem. Før kunne man blive lidt genert over sin egen stemme og det der med at andre voksne hørte at vi sang. Den synes jeg ikke den er der mere. Folk er fordybet af det her og synger med det de nu synger med«.

SANGGLADS BETYDNING FOR DEN ENKELTE PÆDAGOG

Deltagerne fortæller, at ansvar for sangaktiviteterne i højere grad er blevet bredt ud på hele personalet, hvilket har øget pædagogernes selvtillid og arbejdsglæde. Flere pædagoger er gået fra at synge med til selv at lede sangaktiviteter, fx:

»En meget væsentlig ting i vores hus er, at det fra at have været mest mig, der har stået for det her, der er det [nu] alle mine kollegaer, der melder på banen, og det [sangaktiviteter] sker også, når jeg ikke er der«.

Princippet om action learning – det at kompetenceløftet sker i nær tilknytning til den enkelte pædagogs konkrete dagligdags praksis – fremhæves som helt afgørende for den positive udvikling.

Af de afholdte interviews fremgår det dog, at stemningen omkring deltagelse i Sangglad – særligt i begyndelsen – var bedst i de institutioner, hvor beslutningen om deltagelse var taget af eller sammen med de pædagogiske medarbejdere.

SANGGLAD SOM EN RESSOURCE FOR INSTITUTIONERNE

Lederne ser generelt deltagelse i Sangglad som en ressource, og det bliver af flere nævnt, at Sangglad er med til at profilere institutionerne. Certificeringen er for flertallet af deltagerne ikke en afgørende faktor.

3.1.1.3. KONKLUSION

De kvalitative interviews, som blev gennemført i forbindelse med midtvejsevalueringen konkluderer, at Sangglad har haft en positiv indflydelse på både børn og pædagoger. Sang er blevet en mere integreret del af hverdagen, og alle – både børn og voksne – deltager i og initierer strukturerede og spontant opståede sangaktiviteter. Ved beslutningen om deltagelse i Sangglad er erfaringen, at stemningen særligt i begyndelsen var mest positiv i de institutioner, hvor pædagogerne selv har været med til at træffe beslutning om deltagelse. Deltagelse i Sangglad er med til at profilere institutionerne, men selve certificeringen er for mange ikke afgørende.

3.1.2. SLUTEVALUERING AF SANGGLAD

Den afsluttende evaluering belyser, hvilken betydning Sangglad har haft for børn og forældre i Sangglad-institutioner.

3.1.2.1. METODE

Datagrundlaget udgøres af tre interviews med forældre og tre interviews med børn, som blev foretaget i perioden 7. marts til 16. juni 2022. For at minimere ressourceforbrug til transport blev deltagerne rekrutteret fra tre forskellige institutioner, som alle ligger i Midtjylland. De tre institutioner deltog i Sangglad fra september 2019, og har været tilknyttet tre forskellige sangkonsulenter. De deltagende forældre er ikke forældre til de interviewede børn.

De semistrukturerede interviews er foretaget af Mette Thue fra Videncenter for Sang efter en spørgeguide til hhv. børn og forældre, bilag 1-2. I analysen af de gennemførte interviews er essensen trukket ud og belyst gennem tværgående temaer, som er underbygget af relevante citater.

3.1.2.2. RESULTATER

SANG SOM FÆLLESSKABSDANNER

Både blandt børn og forældre opleves sang som en fællesskabsaktivitet, der skaber glæde og samvær blandt børnene og deraf øget trivsel. Det bemærkes, at mødet omkring sang på tværs af institutioner og årgange, og et fælles repertoire, også understøtter en fællesskabsfølelse, hvor sang bliver det fælles omdrejningspunkt.

I forhold til fællesskabsfølelsen siger en forælder:

»Jeg tror børnene igennem sangen får en fornemmelse af fællesskabet, af at man hører sammen. Så kan det godt ske, at man ikke leger så meget med det ene barn, men man kan godt synge sammen. Jeg tror det giver en helt anden fællesskabsfølelse og sammenhæng, og det tror jeg er enormt vigtigt«.

Et barn siger også:

»Jeg synger mest, når jeg er sammen med mine venner«.

og

»Det er dejligt og sjovt.«

SANG SOM EN NATURLIG DEL AF HVERDAGEN

Både børn og forældre giver udtryk for, at sang er en integreret og naturlig del af børnenes hverdag. Børnene synger både derhjemme og i børnehaven ligesom de både synger udenfor og indenfor. Det beskrives desuden, at børnene tager sangen med hjem, og på den måde bevirker, at hele deres familie synger mere.

Et barn fortæller:

»Nogle gange synger vi [i børnehaven] bare for at hygge os. Jeg er også nogle gange oppe at høre musik. Nogle gange synger vi, når vi klæder os ud med kostume, og nogle gange synger vi sange, som kun grøn stue kender«.

En forælder siger:

»Jeg tror, at det tit er impulsivt, men de synger både udenfor og indenfor. Jeg ved ikke om corona har påvirket dette, men jeg tror også, at børnene bare generelt er glade for at synge, og på den måde er det naturligt at tage sangen med«.

SANGENS BETYDNING FOR SPROGUDVIKLING

Flere forældre oplever, at sang er med til at fremme sprogudvikling og hjælper med at regulere taletid og rum til alle. Sange og remser gør det naturligt og nemmere for børn at udtale svære ord.

En forælder til tvillinger fortæller bl.a., at sang havde været en ny måde til at træne sprog og udtale:

»Så rent sprogligt kan vi mærke, at det giver noget. På den måde har sang lige pludselig været et nyt redskab for os til at træne sprog, og det har i hvert fald hjulpet vores piger«.

En anden forælder fortæller, at sang har været med til at udvikle sproget hos deres barn:

»Sang og musik giver glæde, men jeg kan også høre det på sproget, især på min yngste, som er startet her. Hans sprog er blevet nuanceret hurtigere, frem for den mellemste, som også går i børnehaven nu«.

SANGGLADS INDFLYDELSE PÅ HUMØRET

Generelt giver både børn og forældre udtryk for, at sang er med til at skabe glæde og løfte humøret. Det beskrives både, hvordan sang skaber glæde for børn og forældre og samtidig en begejstring blandt personalet.

En forælder siger:

»Jeg synes det er dejligt at børnene synger eller fortæller om det. For mig er det også en målfaktor for, at mit barn er godt tilpas og har det godt.«

Et barn siger:

»Jeg plejer ikke at være særlig ked af det, når jeg synger. Jeg plejer at være glad. Og det er også virkelig sjovt at synge, jeg kan godt lide det.«

Der er dog også et barn der bemærker, at det ikke er alle der kan lide at synge og at nogen kan blive generte, når de skal synge, fx:

»Der er nogle, der ikke gider at synge. Der er virkelig mange der godt gider at synge. Der er ikke så mange, der ikke gider at synge.«

3.1.2.3. KONKLUSION

Generelt er oplevelsen for forældre og børn i Sangglad-institutionerne positiv. Sang er generelt blevet en mere naturlig del af hverdagen, både i børnehaven og hjemme. Sang medvirker til fællesskabsfølelse, hvor børnene nyder at synge sammen, og forældre bemærker, at der gennem sang kan opstå nye fællesskaber mellem børn, som normalt ikke leger sammen. Samtidig er sang i sig selv med til at skabe glæde både blandt børn, forældre og pædagoger. Dog skal der være en opmærksomhed på, at ikke alle børn kan lide at synge, og nogle oplever at blive generte, når de synger. I forhold til læring oplever forældrene, at sang og remser har positiv effekt på den sproglige udvikling, både i forhold til udtale og ordforråd.

3.2. SANGGLAD MINI

Sangglad Mini er en videreudvikling af Sangglad, og henvender sig til de 0-3-årige og deres professionelle voksne. I alt 252 vuggestuegrupper, 6 hele vuggestuer med i alt 27 stuer og 312 dagplejere har fra 2021 til 2024 gennemført et Sangglad Mini-forløb.

3.2.1. SURVEY/DET PÆDAGOGISKE PERSPEKTIV

3.2.1.1. METODE

Spørgeskemaer indeholdende følgende spørgsmål, blev sendt ud til de deltagende institutioner og dagplejere, ved afsluttet Sangglad Mini-forløb:

- Dagtilbudstype:
- Dit køn:
- Er din glæde ved at synge blevet større?
- Er du blevet tryggere ved at synge med børnene?
- Er du blevet tryggere ved at synge med kolleger?
- Tænk tilbage på tiden før Sangglad Mini. Hvor meget sang du sammen med børnene i hverdagen?
- Hvor meget synger du sammen med børnene i hverdagen nu?
- Tænk tilbage på tiden før Sangglad Mini. Bidrog sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads?
- Bidrager sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads nu?
- Er der noget, du vil tilføje?

Efter spørgeskemaet var blevet besvaret af 168 deltagere, blev der lavet en ændring i spørgeskemaet, som gjorde det muligt at indsætte en skriftlig kommentar til forløbet, med spørgsmålet 'Er der noget du vil tilføje?'. Samtidig blev der fjernet en svarkategori i spørgsmål 1-3. Dette skyldes, at svarmulighederne for disse besvarelser både indeholdt 'Ja, i nogen grad' og 'nogle gange', og det blev vurderet, at disse svarmuligheder var overlappende. Derfor er disse svar i analysen slået sammen under kategorien 'Ja, i nogen grad'

I alt 390 medarbejdere fra institutioner og dagplejere har besvaret spørgeskemaet, som danner grundlag for denne del af evalueringen.

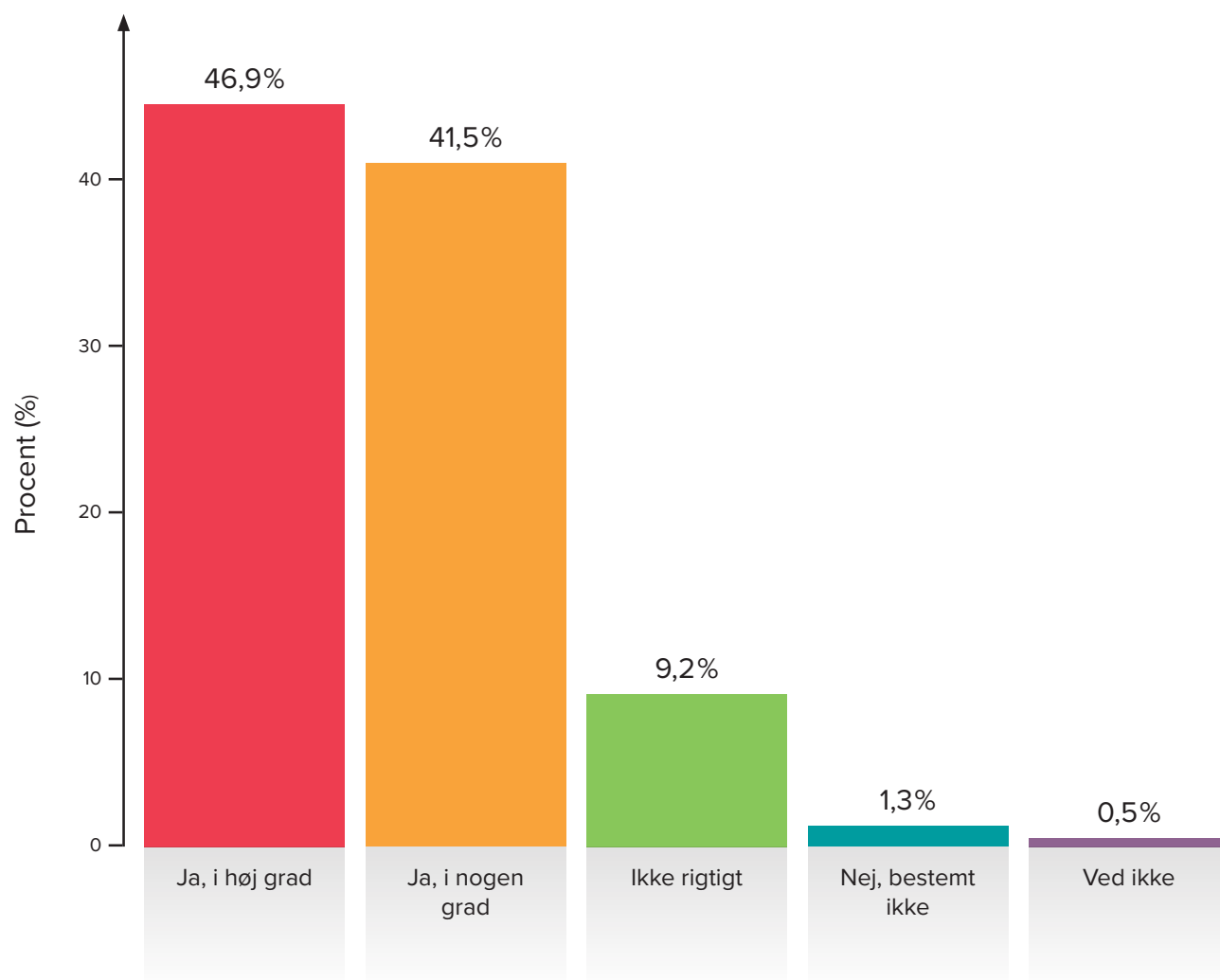
3.2.1.2. EVALUERINGENS RESULTATER

Ud af de 390 besvarede spørgeskemaer er 166 besvaret af dagplejere og 217 besvaret af medarbejdere fra vuggestuegrupper. 7 har ikke angivet daginstitutionstype. I alt 377 kvinder og 10 mænd deltog i undersøgelsen, mens 2 ikke har angivet køn, trods muligheden for at vælge »andet«.

ER DIN GLÆDE VED AT SYNGE BLEVET STØRRE?

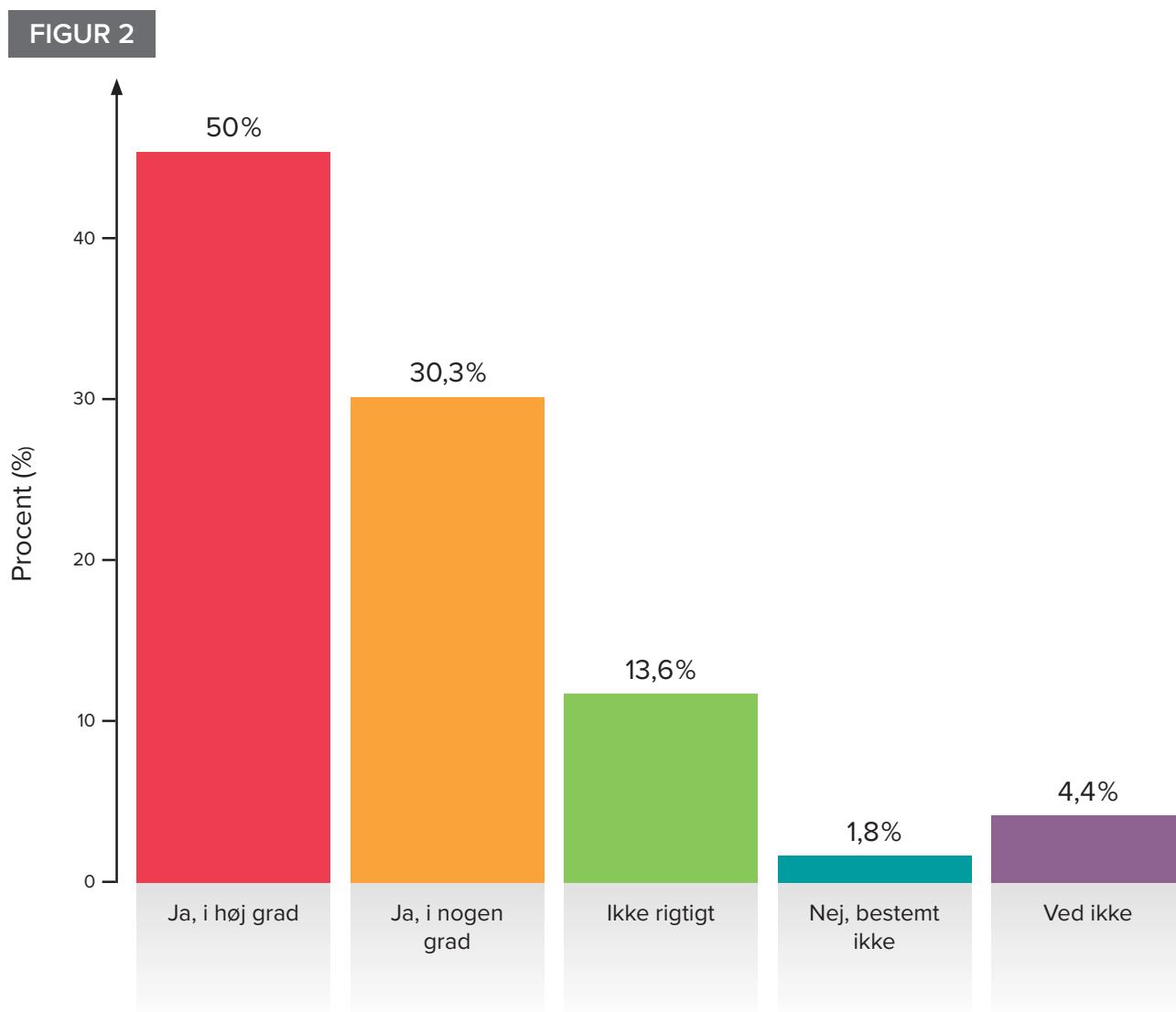
Som det fremgår af figur 1, svarede 46,9 procent af deltagerne efter at have gennemført Sangglad Mini-forløbet 'Ja, i høj grad' til spørgsmålet 'Er din glæde ved at synge blevet større?', mens 41,5 procent svarede 'Ja, i nogen grad'. Samtidig svarede kun 9,3 procent 'Ikke rigtigt' og 1,3 procent 'Nej, bestemt ikke'.

FIGUR 1

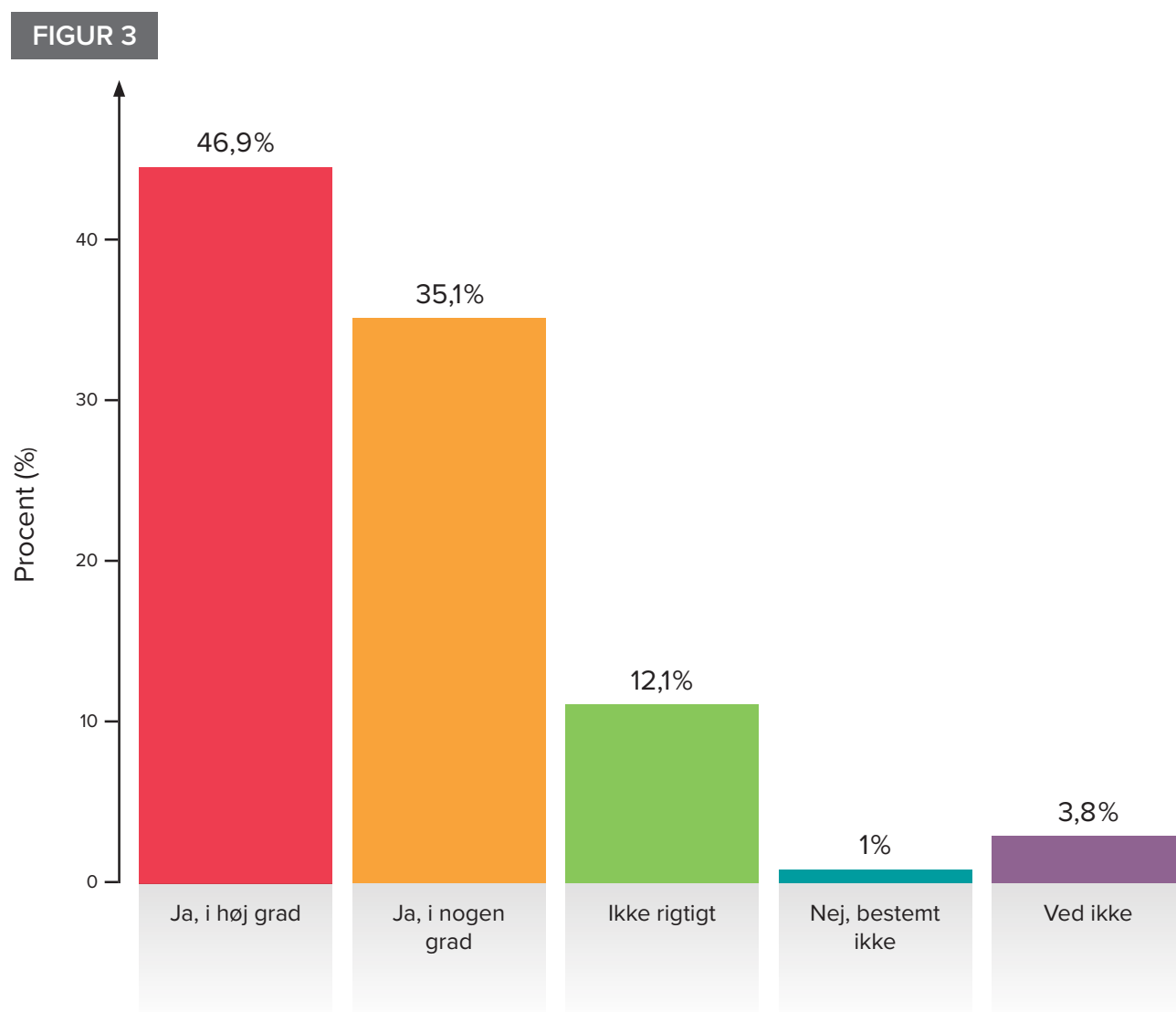
ER DU BLEVET TRYGGERE VED AT SYNGE MED BØRNENE?

I figur 2 kan det aflæses, at henholdsvis 50 procent og 30,3 procent af deltagerne efter at have afsluttet et Sangglad Mini-forløb svarede 'ja, i høj grad' eller 'ja, i nogen grad' til spørgsmålet 'Er du blevet tryggere ved at synge med børnene'. En mindre andel på samlet 15,4 procent svarede enten 'Ikke rigtigt' eller 'nej, bestemt ikke'.

ER DU BLEVET TRYGGERE VED AT SYNGE MED KOLLEGER?

Som det kan aflæses i figur 3 svarede henholdsvis 46,9 procent og 35,1 procent af deltagerne efter forløbets afslutning 'ja, i høj grad' eller 'ja, i nogen grad' til spørgsmålet 'er du blevet tryggere ved at synge med dine kolleger?'. Dette svarer til sammenlagt 82 procent. En mindre andel på henholdsvis 1 procent og 12,1 procent svarede 'nej, bestemt ikke' eller 'ikke rigtigt'.

HVOR OFTE SYNGER DU MED BØRNENE?

For at kunne belyse hvor ofte deltagerne sang med børnene før deltagelse i Sangglad Mini henholdsvis synger med børnene nu, blev de stillet følgende spørgsmål:

- ‘Tænk tilbage på tiden før Sangglad Mini. Hvor meget sang du sammen med børnene i hverdagen?’
- ‘Hvor meget synger du sammen med børnene i hverdagen nu?’

Med bevidstheden om, at første spørgsmål er tilbageskuende, bliver deltageres svar for at lette anskueliggørelsen beskrevet som, hvor ofte de angav at synge med børnene henholdsvis før Sangglad Mini-forløbet og nu.

Af tabel 1 fremgår det, at antallet af deltagere der angav at synge med børnene ‘Hver dag’, er steget fra 222 til 310 fra før deltagelse i Sangglad Mini til efter, hvilket svarer til en stigning på 40 procent. Dette betyder at næsten 80 procent af deltagerne ved forløbets afslutning sang med børnene dagligt. I svarkategorierne ‘3 eller flere gange om ugen’, ‘1-2 gange om ugen’, ‘sjældnere’ og ‘aldrig’ ses i alle et fald, og samlet har 76 færre deltagere valgt disse svarmuligheder ved forløbets afslutning end ved forløbets start. Ingen deltagere har ved forløbets afslutning svaret, at de ‘aldrig’ synger med børnene, og kun 1 har svaret at vedkommende ‘sjældnere’ synger med børnene.

Tabel 1: Hvor ofte synger du med børnene?

Svarmuligheder	Hver dag	3 eller flere gange om ugen	1-2 gange om ugen	Sjældnere	Aldrig	Ved ikke
Tænk tilbage på tiden før Sangglad Mini. Hvor meget sang du sammen med børnene i hverdagen? (n=389)	222 (57,1)	102 (26,2)	43 (11,1)	9 (2,3)	1 (0,3)	12 (3,1)
Hvor meget synger du sammen med børnene i hverdagen nu? (390)	310 (79,5)	67 (17,2)	11 (2,8)	1 (0,3)	0 (0,0)	1 (0,3)
Forskel	88 (22,4)	-35 (-9,0)	-32 (-8,3)	-8 (-2,0)	-1 (-0,3)	-11 (-2,8)

Svar er angivet med antal og procent i parentes

Bidrager sang til løsningen af pædagogiske opgaver på din arbejdsplads?

I forhold til om sang bidrog til løsningen af pædagogiske opgaver på deltageres arbejdsplads før deltagelse i Sangglad Mini henholdsvis nu, blev de stillet følgende spørgsmål:

- ‘Tænk igen tilbage på tiden før Sangglad Mini. Bidrog sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads?’
- ‘Bidrager sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads nu?’

Med bevidstheden om, at første spørgsmål er tilbageskuende, bliver deltageres svar for at lette anskueliggørelsen beskrevet som, i hvilken grad de angav at sang bidrog til at løse pædagogiske opgaver på deres arbejdsplads henholdsvis før Sangglad Mini-forløb og efter.

Af Tabel 2 fremgår det, at antallet af deltagere der svarede 'ja, i høj grad', til at sang bidrager til at løse pædagogiske opgaver på deres arbejdsplads er steget fra 119 før deltagelse i Sangglad Mini til 232 efter, hvilket repræsenterer en stigning på 95 procent. Samtidig ses i svarkategorien 'I mindre grad' et fald fra 56 til 10 deltagere, altså et fald på 82 procent. Ved forløbets afslutning var der ingen der svarede 'Nej, slet ikke' til at sang bidrager til at løse pædagogiske opgaver på deres arbejdsplads.

Tabel 2: Bidrager sang til løsningen af pædagogiske opgaver på din arbejdsplads?

	Ja, i høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Nej, slet ikke	Ved ikke
Tænk igen tilbage på tiden før Sangglad Mini. Bidrog sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads? (n=390)	119 (30,5)	179 (45,9)	56 (14,4)	6 (1,5)	30 (7,7)
Bidrager sang efter din mening til at løse pædagogiske opgaver på din arbejdsplads nu? (n=389)	232 (59,6)	136 (35,0)	10 (2,6)	0 (0,0)	11 (2,8)
Forskel	113 (29,1)	-43 (-10,9)	-46 (-11,8)	-6 (-1,5)	-19 (-4,9)

Svar er angivet med antal og procent i parentes

ER DER NOGET DU VIL TILFØJE?

I alt 84 ud af 222 deltagere der fik mulighed for at tilføje en kommentar til deres besvarelse, anvendte denne. Kommentarerne er generelt positive med tilkendegivelse af at have lært nye sange og redskaber og også en mere overordnet glæde over deltagelse i forløbet. Følgende citater er eksempler, som illustrerer dette:

»Jeg har altid brugt sang i samvær med børnene, men at få nye ideer og redskaber, så som overgange, opmærksomhedsløse, at bruge stemmen anderledes, brug af små instrumentelle virkemidler har været så givende. Det har virkelig givet mening at være en del af projektet og levet fuldt op til mine forventninger.«

»Har virkelig været glad for Sangglad Mini. Og mine børn har været glad for det. Man kan kun blive glad af at synge. Og se den glæde hos børnene, når jeg siger, vi skal synge SangGlad. Jeg vil blive ved med at bruge det, vi har lært.«

Der var også enkelte kommentarer, som indikerede, at forløbet for blev for langt, eller at der var for lidt fornyelse undervejs. Dette indrammes i nedenstående citat:

»Forløbet virkede unødvendigt lang. Efter første tema aften og første omgang sparring, ændrede vi ikke så meget på forløbet og stuerne og følte vi havde fået den nødvendige viden.«

3.2.1.3. KONKLUSION

Spørgeskemaundersøgelsen viste, at forløbet med Sangglad Mini for en stor andel af pædagoger og dagplejere har medført, at de er blevet mere trygge ved at synge, både sammen med børn og kolleger. Samtidig har Sangglad Mini i høj grad medført, at pædagoger og dagplejere synger mere med børnene, ligesom de i højere grad anvender sang til at løse pædagogiske opgaver på deres arbejdsplads. Under kommentarer giver enkelte deltagere udtryk for, at Sangglad Mini-forløbet var for langt, og at der manglede fornyelse undervejs. Generelt er deltagerne dog meget positive i forhold til forløbet, og de er glade for de nye redskaber, som Sangglad Mini har givet.

3.2.2. BØRNEPERSPEKTIVET

Evalueringen af børneperspektivet i Sangglad Mini udgjorde en selvstændig og fokuseret del af den samlede evaluering af projektet. Denne del blev tilrettelagt og gennemført af Lea Wierød Borčak fra Videntcenter for Sang og havde til formål at undersøge, hvordan børnene selv – gennem deres udtryk og adfærd – oplevede sangaktiviteterne (find den fulde rapport om børneperspektivet på publikationslisten i punkt 5). Da Sangglad Mini henvender sig til børn i alderen 0-3 år, hvor mange endnu ikke har et verbalt sprog, blev evalueringen designet med udgangspunkt i metoder, der kan indfange børns perspektiver uden at kræve, at børnene selv kan artikulere dem sprogligt.

3.2.2.1. METODE

Evalueringen af børneperspektivet på Sangglad Mini blev gennemført i perioden fra foråret 2022 til efteråret 2024 og bygger på observationer af i alt 15 fokusbørn i dagtilbudsalderen. Nogle børn blev valgt, fordi de var »gennemsnitlige« eller alderssvarende, mens andre skilte sig ud ved fx sproglige udfordringer, særlige behov, høj eller lav deltagelse i fællesskabet, uro, følsomhed eller fravær af verbal kommunikation.

Data blev indsamlet ved opstart, midtvejs og ved afslutning af projektforløbet gennem interviews af 4 sangkonsulenter. I disse interviews blev der indsamlet to typer data: 1) sangkonsulenternes egne observationer og refleksioner over deres fokusbørn og 2) gengivelser af det pædagogiske personales observationer. Herved blev børnenes oplevelse belyst både fra et sangfagligt og et pædagogfagligt perspektiv. For at støtte sangkonsulenterne og det pædagogiske personale i denne opgave udarbejdede Videntcenter for Sang en observationsguide, se bilag 3. Guiden introducerer en række parametre, der kan bruges til at få øje på og kvalificere refleksioner over barnets oplevelse af sangaktiviteterne – fx mimik, gestik, kropslig deltagelse, engagement, kontakt mm. Denne tilgang tager højde for, at sang er en multimodal udtryksform, hvor ord, toner, rytme og bevægelse spiller sammen, og hvor børn har mulighed for at indgå i fællesskaber også uden at tale. Formålet med evalueringen var at få forskellige børns perspektiver på sang og sangaktiviteter – og dermed nuancerede indblik i, hvordan børn med forskellige forudsætninger reagerer på og deltager i projektet.

3.2.2.2. RESULTATER, BØRNS PERSPEKTIVER PÅ SANGAKTIVITETER I SANGGLAD MINI

Interviewene viser samlet set en række gennemgående udviklingstendenser blandt fokusbørnene:

ØGET DELTAGELSE

Mange børn, også dem, der i begyndelsen var tilbageholdende, observerende eller urolige, blev gradvist mere engagerede og deltagende i sangaktiviteterne. Dette kom bl.a. til udtryk gennem, at de blev længere tid i rundkredsen, deltog mere aktivt i bevægelser og fagter, og tog mere initiativ i sangsamlingerne og udenfor.

UDVIKLING I STEMMEBRUG OG SPROG

Flere børn, som ved projektets start ikke brugte stemmen aktivt, begyndte i løbet af forløbet at producere lyde, nynne, synge brudstykker af sange og bruge ord knyttet til sangene. Enkelte børn begyndte at synge hele sange eller skabe egne »fantasisange«, og sang viste sig i flere tilfælde at understøtte sprogudviklingen – særligt blandt børn med sproglige udfordringer.

MIMIK OG FØLELSMÆSSIGE UDTRYK

Børnene viste stigende glæde, engagement og følelsesmæssig indlevelse i forbindelse med sangsamlinger. Særligt arbejdet med følelsessange (sange, der eksperimenterer med at udtrykke forskellige følelser) og genkendelige ritualer blev nævnt som virkningsfuldt for at støtte børnenes følelsesregulering, empati og tryghed.

INITIATIV OG GENERALISERING

Flere børn begyndte at tage initiativ til sang udenfor de formelle sangsamlinger, fx ved at pege på billeder af sange, bruge fagter for at signalere ønske om en bestemt sang, eller synge spontant under leg, på puslebordet eller hjemme med forældrene. Dette tyder på en høj grad af internalisering og ejerskab over sangene og ritualerne.

FÆLLESSKAB OG SOCIAL KONTAKT

Observationerne indikerer, at sangaktiviteterne fremmede social deltagelse. Flere børn, som i starten holdt sig til voksne, begyndte at interagere mere med andre børn, holde i hånd i rundkredsen og vise interesse for fællesskabet omkring sang.

STØTTE TIL BØRN MED UDFORDRINGER

For børn med særlige vanskeligheder – fx nedsat syn, fravær af sprog, urolig adfærd eller lav følelsesmæssig tilgængelighed – blev sangen en ramme, hvor de kunne finde struktur, spejling og nye udtryksformer. I flere tilfælde fremhævede sangkonsulenter og pædagoger sangen som en døråbner til kontakt og udvikling.

GENTAGELSE OG TRYGHED

Gennemgående viste det sig, at gentagelser og kendte rammer var afgørende for børns deltagelse. Tryghed, forudsigelighed og genkendelige sange styrkede børns engagement og åbnede mulighed for deltagelse – også for børn, der i starten var usikre eller passive.

Sammenfattende peger interviewmaterialet på, at dagtilbudsbørn – uanset forudsætninger – i høj grad reagerer på og medskaber sangfællesskabet i Sangglad Mini. Sangen bliver en meningsfuld aktivitet, hvor børn kan udtrykke sig med hele kroppen, med mimik og med stemme, og som samtidig ser ud til at styrke både sproglig, følelsesmæssig og social udvikling.

ANALYSE: TEMATISKE INDSIGTER I BØRNS PERSPEKTIVER PÅ SANG

Ud fra interviewmaterialet med sangkonsulenterne og det pædagogiske personale fremstår fire hovedtemaer, som på forskellig vis belyser, hvordan børn oplevede og deltog i Sangglad Mini – og hvad sangen betød for dem i hverdagen.

STEMMEN SOM UDTRYK OG UDVIKLINGSVEJ

Et gennemgående fund er, at mange børn – uanset udgangspunkt – i løbet af projektet i stigende grad tog deres stemme i brug. For børn uden sprog ved start blev stemmebrug i form af lydord, udråb, nynnen og trallen et første skridt mod deltagelse. Flere børn gik fra at være tavse til at synge med på dele af sange, skabe egne melodiske ytringer, eller koble stemme og fagter til konkrete situationer. Enkelte børn begyndte også at bruge sang som et socialt redskab: at reagere på navnesange, tage initiativ til en sang ved at pege, eller synge spontant i hjemmet eller under leg.

Eksemplerne tyder på, at sang kan fungere som en tryk og meningsfuld ramme, hvor børn, især dem med sproglige eller følelsesmæssige barrierer, får en ny måde at udtrykke sig på. I flere tilfælde kom fagter og mimik før sproget, og sangaktiviteterne blev et afsæt for sprogtilegnelse, fx gennem gentagelser, sangtekster og emotionelle koblinger.

KROPPEN, FØLELSEN OG FÆLLESSKABET

Sang i Sangglad Mini blev ikke blot oplevet som en auditiv eller verbal aktivitet, men som noget kropsligt og følelsesnært. Mange børn deltog med hele kroppen – gennem hop, fagter, dans, gestik og mimik – og udviklede en tydelig glæde ved bevægelse og samklang. Flere børn, som i starten var stille, passive eller utrygge, begyndte at vise initiativer og følelsesmæssigt engagement, fx ved at smile, se forventningsfuldt på de voksne eller spejle sangens stemninger i deres ansigtsudtryk.

Et særligt virkningsfuldt element viste sig at være følelsessangene, hvor børn arbejdede med forskellige emotioner (glad, sur, ked af det osv.) gennem musikalsk leg. Her opstod både spejling, følelsesregulering og empatiske reaktioner. Nogle pædagoger rapporterede, at sangen støttede børn i at mærke egne og andres følelser og udvikle en begyndende forståelse for sociale signaler.

TRYGHED, GENKENDELSE OG DELTAGELSESSTRATEGIER

Gentagelser, faste ritualer og en velkendt sangstruktur var afgørende for børns oplevelse af tryghed og mod til deltagelse. Mange børn havde brug for flere ugers eksponering for bestemte sange, før de deltog aktivt. Særligt børn, der var »zappere« eller observerende, viste sig at have stor gavn af, at sangsamlingerne foregik på samme måde hver gang. Pædagogerne oplevede, at når både ramme og repertoire var genkendeligt, kunne børnene bedre indgå og eksperimentere med deres deltagelsesform.

Det var tydeligt, at børns deltagelsesstrategier varierede, og at udviklingen ofte skete i trin: først mimik, så gestik, dernæst lyde og til sidst ord. Flere børn begyndte med at deltage alene udenfor rundkredsen og rykkede gradvist tættere på fællesskabet. Sang blev her et fællesskab, man kunne nærme sig i eget tempo.

INITIATIV OG GENERALISERING: SANG SOM DEL AF HVERDAGEN

Et vigtigt tegn på børns engagement var, at mange begyndte at tage initiativ til sang uden for selve samlingerne. Det kunne ske ved at pege på piktogrammer, tage en rekvisit frem, lave en kendt fagt, eller spontant synge en melodi, når de så noget genkendeligt (fx en gravko). Flere børn, herunder dem med sproglige udfordringer, begyndte også at bruge sang som overgangsmarkør (fx til spisning) eller i leg – alene eller med voksne.

Denne generalisering tyder på, at sangaktiviteterne ikke kun var situerede øjeblikke, men blev integreret i børnenes hverdagsliv og meningsskabelse. Sangen blev ikke bare noget, man »gør« – men noget, man har med sig, og som man kan bruge til at skabe kontakt, struktur, stemning og forståelse i dagligdagen.

På tværs af de 15 fokusbørn – som repræsenterede stor variation i temperament og udviklingsniveau – er der tydelige mønstre, hvor børnene i stigende grad tager del i sangfællesskabet og bruger sangen som et redskab til udtryk og kontakt.

Særligt betydningsfuldt er det, at også børn, der i udgangspunktet var stille, urolige, observerende eller sprogligt udfordrede, fandt en indgang til fællesskabet gennem sang. For mange børn kom initiativet ikke som det første, men udviklede sig i takt med tryghed, gentagelse og genkendelig struktur. Når sangene blev integreret i børnenes hverdag, og ikke kun i samlingerne, opstod der tegn på ejerskab, lyst og aktiv brug af sang som del af børnenes eget udtryksrepertoire.

KONKLUSION

Resultaterne af evalueringen viser, at sang i dagtilbud ikke blot styrker det æstetiske og musiske, men også har konkrete udviklingsfremmende effekter, der rækker ind i børns trivsel, deltagelse og dannelse. Sang bliver en ramme, hvor børn både kan spejle sig selv og finde vej til fællesskabet med andre.

3.3. SANGGLAD FAMILIE

I samarbejde med 14 sangkraftcentre fordelt i landet blev familiegrupper rekrutteret lokalt. Enkelte steder blev Sangglad Familie oprettet i samarbejde med bibliotek, fars legestue, sundhedsplejersken og Barnets Blå Hus. I alt 97 familier deltog.

3.3.1. METODE

Datagrundlaget til evalueringen af Sangglad Familie er ikke-strukturerede gruppeinterviews, som blev gennemført på seks ud af de 14 Sangkraftcentre, som deltog i Sangglad Familie-projektet. De seks Sangkraftcentre, som bidrog til de beskrevne interviews, er beliggende i Thy, Aalborg, Kalundborg, Sønderborg, Syddjurs og Assens. Sangkonsulententerne, som havde haft forløbene på de respektive sangkraftcentre, var ansvarlige for at gennemføre interviewene med de deltagende familier. Der var udarbejdet en spørgeguide med forslag til spørgsmål, som sangkonsulenterne kunne supplere efter behov, bilag 4. I analysen af de gennemførte interviews er essensen trukket ud og belyst gennem tværgående temaer, som er underbygget af relevante citater.

3.3.2. EVALUERINGENS RESULTATER

INSPIRATION TIL NYE SANGE OG VARIATIONER

Generelt oplever deltagerne, at deltagelse i projektet har medvirket til at øge deres repertoire af børnesange, og de har i forløbet fået øjnene op for, at der er mange forskellige måder at synge og bruge stemmen på, fx:

»Jeg tror, jeg synes det bedste er det her med at man får noget ny inspiration til hvordan man kan synge sangene derhjemme, altså fx det her med, at man synger både sådan lidt en sur Mester Jacob måske og en glad Mester Jacob eller en lille stemme eller en stor stemme eller et dyr, fordi det kan man også overføre til andre sange«.

Flere giver dog også udtryk for, at de har svært ved at komme i gang med at benytte de sange hjemme, som ikke i forvejen er kendte for dem, fx:

»Jeg oplever i hvert fald lidt det samme, at de sange jeg ikke kan huske eller ikke kender, dem kommer jeg ikke til at synge, fordi jeg kommer ikke til at slå dem op. Men jeg synes, at det er fedt, at få ideer til fagter«.

REKVISITTER

Det er varierende, i hvor høj grad deltagerne angiver at anvende posen med rekvisitter, bestående af rasleæg, tørklæde og sangbog. Nogen fortæller, at det stort set bare ligger i posen og ikke bliver anvendt, mens andre fortæller, at de godt kan lide at have det liggende fremme, fordi det minder dem om at synge, og det bliver mere tilgængeligt, fx

»Jeg er overrasket over, at hun kommer med rasleæg og det der tyl af sig selv, når hun gerne vil synge. Det er hun blevet rigtig god til«. « Hun tager også bogen, og så kan hun også sige hvilke sange der er hvad«.

En enkelt deltager peger dog på, at det er for besværligt at skulle indtaste et link, for at komme på Youtube og høre/se de nye sange og udvide sit repertoire. Det vil være lettere hvis der er tilknyttet en QR-kode.

»Jeg kunne godt mærke, at jeg i bogen savnede lidt mere tilgængelighed... Altså jeg er vild med QR-koder.« Efterfulgt af »Det der med at ind og indtaste et link, det gider jeg slet ikke« og »Det kommer jeg ikke til, så vælger jeg bare de sange jeg lige kan huske«.

Dette citat understreger også pointen om, at det er svært at komme i gang med at synge de mere ukendte sange derhjemme, som bliver nævnt under temaet ovenfor.

SANG SOM EN DEL AF HVERDAGEN

Rigtig mange deltagere fortæller, at de i højere grad end tidligere benytter sang i løbet af dagen, både som en del af leg og som en del af ritualer eller aktiviteter som fx putning, i puslesituation eller når barnet skal have tøj på, fx:

»Jeg er blevet mere bevidst om det der med at bruge en sang i den samme situation, altså sådan at prøve at connecte en aktivitet med en sang«.

Og

»Jeg synes også nogle gange, når vi står og gynger, hvilket vi godt kan synes er lidt kedeligt i det lange løb, så finde på nogle sange der«.

RELATIONSdannelse

Flere af deltagerne nævnte, at de er overraskede over, hvordan sang medvirker til at skabe eller styrke relationen mellem barn og forælder.

»Det er overraskende i sangene, hvor meget det kan gøre, ja bare med øjenkontakt og fagter«.

Endvidere fortalte flere deltagere, at de oplever at sang, er med til at styrke relationen/fællesskabet mellem børnene, fx søskende, når de synger sammen. To deltagere fortalte følgende om, hvordan de oplever, at sang påvirker søskendeforholdet for deres børn, eks.:

»Ved Anna er det meget det der fællesskab faktisk«.

og

»Jeg tænker også, at det kan samle de to«.

FAGLIGT FOKUS VS. AKTIVITET FOR/MED BARNET

Deltagerne har forskellige oplevelser af, hvordan det fungerer, at Sangglad Familie kombinerer sangaktivitet for børn og forældre sammen med teoretisk undervisning omkring effekterne ved sang, samt hvordan sang kan bruges i samværet med børnene.

Nogle synes, at det giver en god afveksling i sessionen, hvor der skiftes mellem sang og teori, og at det er godt at få noget teori koblet på, fx:

»Det synes jeg egentlig, det er rart at det kommer løbende« efterfulgt af « Det er fint at man lige får det med også«.

Flere giver dog også udtryk for, at det kan være en udfordring at være til stede med barnet og samtidig skulle lytte til og indtage den viden som bliver formidlet, fx:

»Det kan være lidt svært med børn, og du ved, at skulle sidde og se noget og være koncentreret«.

I forhold til muligheden for individuel sparring, er det ikke et behov blandt deltagerne, som deltog i de seks gruppeinterviews, og generelt er deltagerne i tvivl om, hvordan de skal bruge dette, og hvad formålet med sparringen er.

3.3.3. KONKLUSION

Generelt udviser deltagerne tilfredshed omkring deltagelsen i Sangglad Familie, og oplever at sang er blevet en mere integreret del af hverdagen. De er glade for at have fået ny inspiration til sange og variationer i sangene og flere er glade for de rekvisitter, som blev uddelt på holdene. Der er endvidere flere, der er glade for at opleve den måde, hvorpå sang er med til at styrke relationen både mellem barn og forælder og mellem børnene og deres venner eller søskende.

I forbindelse med sangbogen, blev det foreslået, at der i stedet for et link tilknyttedes en QR-kode, som vil gøre det nemmere at tilgå sangene på Youtube, og således hjælpe til at nye sange bliver integreret i familiens repertoire. I forhold til konceptet Sangglad Familie, som både rummer en aktivitet for forælder og barn sammen samt mere teoretisk undervisning henvendt til den voksne, er det forskelligt, hvordan deltagerne synes dette fungerede. Dette kan skyldes, at deltagerne generelt var meget ressourcestærke, og måske allerede er bevidste om denne viden, hvorfor det bør være et opmærksomhedspunkt for fremtidige forløb, hvordan Sangglad Familie, når ud til de mere sårbare familier, som er målgruppen for forløbet.

3.4. SANGGLAD MINI I SPECIALINSTITUTIONER

3.4.1. METODE

Sangglad Mini-forløb blev afprøvet i 5 specialinstitutioner og på Thyværkstedet, som er et beskæftigelses-, aktivitets- og samværstilbud for voksne, som ikke kan opnå beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked.

Evalueringen af Sangglad Mini i specialinstitutioner og Thyværkstedet blev gennemført ved hjælp af følgende fire spørgsmål, som enten blev besvaret af den pædagogiske leder eller det pædagogiske personale.

- Hvad har overrasket jer ved Sangglad Mini-forløbet?
- Hvad har forløbet givet personalet?
- Hvad har forløbet givet børnene?
- Hvad vil I holde fast i nu?

Personalets besvarelser er sammenskrevet med de mest gennemgående pointer i afsnittene nedenfor, som er opdelt i et afsnit vedrørende specialinstitutioner og et afsnit vedrørende Thyværkstedet.

3.4.2. RESULTATER, SPECIALINSTITUTIONER

HVAD HAR OVERRASKET JER VED SANGGLAD MINI-FORLØBET?

Generelt er personalet overraskede over, i hvilken grad børnene efter en periode med sangsamling åbner op og deltager aktivt. Børnene er glade for at deltage og personalet angiver, at det kun er ganske få børn, der ikke kan rumme sangsamlingerne eller søger væk. Personalet oplever, at børnene trives med den ramme, der er omkring Sangglad Mini, og at gentagelser/genkendelighed øger deltagelsen, fx:

»Den tydelige ramme, genkendelighed, metoderne og den tydelige rollefordeling mellem de voksne (en voksen der styrer) virkede godt og var afgørende for en god implementering«.

Og

»Vi har haft meget fokus på gentagelser af både sange, tegn og konkrete, og vi oplevede at flere af børnene deltog mere og mere aktivt, samt var bekendt med især »start og slut« af samling, jo flere gange vi gentog samlingen«.

En enkelt institution fremhæver desuden, at det overraskede, hvordan børnenes udfordringer, kan gøre det svært at arbejde med samlingskonceptet, fx:

»Det har også overrasket os, hvor svært det faktisk har været at arbejde med samlingskonceptet med den målgruppe vi har på stuen lige nu«.

HVAD HAR FORLØBET GIVET PERSONALET?:

Et gennemgående tema for de deltagende pædagoger er, at Sangglad Mini har givet dem en struktur for sangsamlingerne, og ideer til at udvikle sangsamlingerne, eks:

»Det har været godt at kunne bruge tid på hvordan vi bedst opbygger en meningsfuld samling som »favner« alle vores børn«.

Det pædagogiske personale er også glade for at have fået helt konkrete ideer til sangenes udførelse, og metoder til at fange børnenes opmærksomhed, eks.:

»Vi har skulle tænke alternativer ind såsom udklædning og hånddukke. Antallet af sange har vi også tænkt på, for netop ikke at gøre samlingen for lang, så vi mister interessen hos børnene. Senest er vi begyndt at introducere forskellige stemmer undervejs i sangene; fx den lille bjørn som sover, bliver sunget med en lille lys stemme. Hvor den store bjørn, som sover, bliver sunget med en mørk stemme.«.

Flere understreger desuden, at der er kommet mange flere pædagogiske overvejelser ind over sangsamlingerne, og at de nu bidrager til at nå pædagogiske mål og implementere læreplanstemaer, fx:

»Meget mere mod på at prøve af – fordi de kunne se børnene kunne rumme det. Samlingen blev mere spændende – der kom mange flere pædagogiske overvejelser, mere målrettet praksis«.

En enkelt institution, påpeger, at det havde været godt med en forventningsafstemning inden forløbets start, fx:

»At det hele var startet ud med en forventningsafstemning ift. hvilke børn vi hver især har på stuen lige nu, og hvad vi har brug for«.

HVAD HAR FORLØBET GIVER BØRNENE?

Gennemgående peger det pædagogiske personale på, at sangsamlingerne med udgangspunkt i Sangglad Mini, har været med til at skabe et fællesskab både mellem børnene og mellem børn og voksne. Særligt positivt har det været, at alle kan være en del af fællesskabet og deltage på egne præmisser fx

»Forløbet har givet børnene en mulighed for at deltage aktivt i fællesskab med hinanden og de voksne. De mindre verbale børn har haft mulighed for at deltage på lige fod med andre ved at gøre brug af tegn til tale og fagter, samt ved at være elefant eller bjørn«.

Og

»Meget mere fællesskab fordi de fælles samlinger er prioriteret og det kan lade sig gøre pga. de forskellige deltagelsesmuligheder vores metoder og rammer kan give«.

HVAD VIL I HOLDE FAST I NU?

Pædagogerne har generelt et ønske om at holde fast i rutinen omkring sangsamlingerne, og bruge redskaberne fra Sangglad Mini vedrørende strukturen og indholdet i en sangsamling, fx

»Vi vil fastholde kontinuiteten i morgensamlingen og de dertil valgte sange, som med tiden vil blive skiftet ud med andre«.

Endvidere ønsker flere at gøre brug af 'overgangssange' i rutinesituationer som fx håndvask.

»Derudover vil vi også gøre endnu mere brug af »overgangs-sange« samt sange i rutinesituationer. (nu bruger vi sang ved bleskift og ved håndvask).«

3.4.3. RESULTATER, THYVÆRKSTEDET

På Thyværkstedet har det pædagogiske personale, ligesom specialinstitutionerne, fået en ramme og struktur for deres sangsamlinger, og de oplever, at denne er med til at skabe genkendelighed og tryghed for medarbejderne. Kontinuitet og genkendelighed ved sangsamlingerne har betydet, at medarbejdere, som normalt ikke ønsker at deltage i fælles aktiviteter, vælger sangsamlingerne til, og der bliver dermed skabt et fælles rum, hvor alle kan deltage.

Endvidere angiver personalet, at sangsamlingerne bidrager til at udvikle den pædagogiske praksis. Fx har personalet oplevet, at sang kan bruges til at regulere, skabe ro og vække bevidstheden og hvordan brug af fagter kan bidrage til at støtte sproget.

3.4.4. KONKLUSION

Personalet i både specialinstitutionerne og Thyværkstedet oplever at Sangglad Mini har været med til at skabe en struktur og indhold for deres sangsamlinger, som bidrager til tryghed og genkendelighed. Dette betyder, at de fleste børn/medarbejdere henad vejen får lyst til og mod på at deltage i sangsamlingerne. Både i specialinstitutionerne og på Thyværkstedet oplever de endvidere, at Sangglad Mini bidrager til udvikling af den pædagogiske praksis og til at nå pædagogiske mål. Sangsamlingerne medvirker endvidere til at skabe en fællesskabsfølelse blandt børn/medarbejdere, bl.a. fordi alle kan deltage på egne præmisser. Der bør være en opmærksomhed på, at det afhængigt af børnenes vanskeligheder kan være udfordrende at få sangsamlingerne til at fungere, og en enkelt institution påpeger, at det ville være en fordel med en forventningsafstemning inden forløbets start, som fx har fokus på dette. Dette kan skyldes, at det nuværende koncept er udviklet til vuggestuer og dagplejere, og der bør derfor være en opmærksomhed på disse punkter i en eventuel videreudvikling af Sangglad til specialinstitutionerne.

3.5. SMÅ SYNGER SAMMEN DAGEN

Små Synger Sammen Dag er en årlig begivenhed, kendt som »de små børns festdag,« der finder sted den 2. torsdag i september. Siden 2018, hvor Sangens Hus overtog eventet fra DR, har dagen været dedikeret til sang for børn i alderen 0-6 år og deres professionelle voksne. Formålet med dagen er at fremme sangglæde og musikalsk fællesskab blandt de yngste.

Små Synger Sammen Dag er en del af Sangglad Mini, som fokuserer på at opkvalificere pædagoger og dagplejere til at bruge sang aktivt i hverdagen. Dermed er Små Synger Sammen Dag også blevet en fejring af det gode arbejde, der til daglig foregår i institutionerne og hos dagplejerne. Dog ved vi, at også institutioner og dagplejere, som ikke har været med i Sangglad-projektet, deltager på dagen.

Hvert år udgives der et materiale med fem sange og remser, som gør det nemt for professionelle at inddrage sang. Til hver sang hører en video, så sangene hurtigt kan komme i brug. Alt materiale ligger på Sangglads hjemmeside og er udviklet af Sangens Hus' sangkonsulenter, og der reklameres primært i nyhedsbreve og på Facebook.

I samarbejde med Sangens Hus' sangkonsulenter og landets sangkraftcentre har vi udvidet med workshops. Her er materialet blevet introduceret til de voksne, som skal synge med børnene. Det trygge rum er en stor del af Sangglads succes og har også været vigtigt på workshops, hvor nogle har mødt Sangens Hus for første gang, mens andre allerede er bekendte med måden at arbejde med sang på. Fra 2021 til 2024 er der afholdt 30 workshops i hele Danmark, og de er stadig meget efterspurgt.

Eventet har udviklet sig markant over årene, og i 2024 deltog næsten 30.000 børn i arrangementer over hele landet – på biblioteker, musikskoler, i dagplejer og daginstitutioner. Det er blevet en velkendt tradition i mange byer, hvor man mødes og synger sammen den 2. torsdag i september.

4. OPSAMLING OG PERSPEKTIVER

Evalueringerne i forbindelse med det pædagogiske personales oplevelser med Sangglad og Sangglad Mini for henholdsvis børnehaver samt vuggestuer og dagplejere, indikerer at sang efter deltagelse i et Sangglad-forløb bliver integreret mere i dagligdagen. Dette både som en del af almindelig leg og mere struktureret i forbindelse med sangaktiviteter eller fx som overgangssange. Det pædagogiske personale er blevet mere trygge ved at anvende sang, og de benytter i højere grad sang som et pædagogisk redskab, hvormed sang også bidrager til at opfylde målene i den styrkede pædagogiske læreplan. Dette fremgår bl.a. af spørgeskemaundersøgelsen af Sangglad Mini, hvor andelen af deltagere der svarede 'ja, i høj grad', til at sang bidrager til at løse pædagogiske opgaver på deres arbejdsplads steg med 95 procent fra før deltagelse i Sangglad Mini-forløbet til efter. Desuden svarede henholdsvis 50 procent og 30,3 procent af deltagerne, efter at have afsluttet Sangglad Mini-forløb, 'ja, i høj grad' eller 'ja, i nogen grad' til spørgsmålet 'Er du blevet tryggere ved at synge med børnene'. Dog skal der være en opmærksomhed på, at det pædagogiske personale ofte er mere positivt indstillet overfor deltagelse i Sangglad, når de selv har været med til at tage beslutning om deltagelse.

Også evalueringen af børnenes og forældrenes perspektiv på, hvordan børnehavens deltagelse i Sangglad påvirkede børnene indikerer, at børnenes udbytte er positivt. De oplever bl.a., at sang er blevet en naturlig del af hverdagen, samtidig med at det påvirker humøret positivt og medvirker til øget fællesskabsfølelse. Det bliver dog også nævnt, at ikke alle børn er glade for at synge, hvilket er et vigtigt opmærksomhedspunkt. Resultaterne af evalueringen af børneperspektivet i Sangglad Mini viser, at sang i dagtilbud ikke blot styrker det æstetiske og musiske, men også har konkrete udviklingsfremmende effekter, der rækker ind i børns trivsel, deltagelse og dannelse. Sang bliver en ramme, hvor børn både kan spejle sig selv og finde vej til fællesskabet med andre.

I forbindelse med Sangglad familie var målgruppen primært udsatte familier. Evalueringen bærer dog præg af, at deltagerne, som havde tilmeldt sig via sangkraftcentrene, primært var ressourcestærke familier. De har været glade for forløbet, og oplever, at de har lært nye måder at synge på og til at bruge sang i forbindelse med fx praktiske aktiviteter og til at skabe relation mellem forælder og barn. Tilbagemeldingerne vedrørende den mere »teoretiske« del af aktiviteterne var dog blandende, og generelt har deltagerne ikke taget imod tilbuddet om individuel sparring. Dette kan skyldes, at projektet ikke har været i stand til at tiltrække den tiltænkte målgruppe, som det forventes ville have haft mere gavn af den »teoretiske« del af aktiviteterne.

Sangglad Mini har indtil nu, været afprøvet i få specialinstitutioner samt Thyværkstedet. Dette med henblik på, at undersøge potentialet for en videreudvikling af Sangglad Mini-konceptet til specialinstitutioner. Generelt har deltagerne været glade for forløbet og de input det har givet til fx kontinuitet og variation i sangsamlingerne. Derudover bidrager sang i højere grad ind i det pædagogiske arbejde, og generelt er sangsamlingerne en aktivitet som kan samle børnene/medarbejderne og giver en fællesskabsfølelse både børnene/medarbejderne imellem og mellem børn og voksne. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at børn i specialinstitutioner ofte har andre og mere varierende behov end børn i institutioner generelt. Dette bør tages i betragtning ved en eventuel videreudvikling af konceptet til specialinstitutionerne.

Generelt skal der være en opmærksomhed på, at det er medarbejdere fra Sangens Hus, der har stået for interviews i forbindelse med Sangglad, mens sangkonsulenterne, som har stået for undervisningen i forbindelse med Sangglad Familie også stod for den efterfølgende evaluering heraf. Selvom der i alle interviews har været en åben og nysgerrig tilgang til deltageres svar, er det nødvendigt at være opmærksom på, at ovenstående kan have haft indflydelse på deltageres tilbøjelighed til at forholde sig kritisk til forløbet.

Generelt bevidner denne evaluering, at Sangglad-koncepterne bidrager positivt til børnehaver, vuggestuer, dagplejere og familier. Både det pædagogiske personale samt forældre og børn oplever, at sang efter deltagelse i et sangglad-forløb i højere grad inddrages i hverdagen både gennem leg og pædagogiske aktiviteter og derigennem understøtter det pædagogiske arbejde. Der er således et godt grundlag for fortsat at udbrede sang via sangglad-forløb. Sangglad Mini i specialinstitutionerne er fortsat under udvikling, men evalueringen af

de forløb, som allerede har været afprøvet, indikerer, at også specialinstitutionerne vil kunne have glæde af Sangglad i en særligt tilpasset ramme. Det er derfor relevant at arbejde videre med at udvikle konceptet, så det imødekommer de behov, der kan være til stede i en specialinstitution.

5. PUBLIKATIONSLISTE

Links til tidligere evalueringspublikationer

Nedenfor findes links til tidligere gennemførte evalueringer i Sangglad og den fulde evaluering af børneperspektivet i Sangglad Mini, som alle er anvendt i forbindelse med tilblivelsen af den samlede evalueringsrapport.

- [Midtvejsevalueringen af Sangglad fra 2018](#)
- [Slutevalueringen af Sangglad fra 2023](#)
- [Evaluering af børneperspektiver, Sangglad Mini 2025](#)

PUBLIKATIONER I PROJEKTET

De følgende er publikationer, som er udgivet og benyttet i Sangglad-programmet gennem årene. De er listet i kronologisk rækkefølge.

Boesen, S. & Zuul, Z. (2020). *Min lille sangglad sangbog*. Sangens Hus.

Dam Pedersen, S. B., Munck-Alstrup, L. & Kudahl, H. (2020). Seks læreplanshæfter: *Krop, sanser og bevægelse, Kommunikation og sprog, Natur, udeliv og science, Social udvikling, Alsidig personlig udvikling, Kultur, æstetik og fællesskab*. Sangens Hus.

Christensen, U. & Flensted-Jensen, L. (2023). *Sangglad – leg med sang i dagtilbud*. Sangens Hus.

Dam Pedersen, S. B., Vilstrup, J. K., Christensen, U. & Noringriis, A. S. (2024). *Sangglad Familie Sangbogen*. Sangens Hus.

Christensen, U. & Dam Pedersen, S. B. (2025). *Syng med de mindste – Sangglad for 0-2-årige*. Sangens Hus.

6. BILAGSLISTE

Bilag 1: Semistruktureret spørgeguide til børn

Bilag 2: Semistruktureret spørgeguide til forældre

Bilag 3: Videncenter for Sangs guide til observation af børneperspektiver

Bilag 4: Spørgeguide gruppeinterview Sangglad Familie

BILAG 1: SEMISTRUKTURERET SPØRGEGUIDE TIL BØRN

HVEM

- Synger I nogle gange her i børnehaven?
- Bare dig – eller hvem er med?
- Kommer x [sangkonsulent] og synger med jer?

HVAD

- Hvad synger I så?
- Hvad sker der så?
- Er det også sådan, når x [sangkonsulent] ikke er her?
- Hvad synger I så?
- Hvad sker der så?

HVOR

- Synger du/I et særligt sted?
- Synger I andre steder?/ Hvor kan man egentlig synge henne?

HVORNÅR

- Hvornår synger I?
- Synger du når du er sammen med de andre?
- Synger du når du er alene?
- Er det vigtigt at være alene/sammen med andre når du synger?

HVORDAN

- Hvad gør du, når du synger?
- Kan du vise mig, hvordan I synger?

OG HVAD SÅ?/HVORDAN FØLES DET?

- Hvad synes du om at synge?
- Hvordan har du det, når I synger?
- Hvordan føles det i maven/hovedet/armene/benene når du synger?
- Hvordan føles det i maven/hovedet/armene/benene når du ikke synger?
- Bruger du andet end munden når du synger? Hvad med fødderne/hænderne?
- Kan man synge hvis man er glad? Overrasket? Bange? Sur? Ked? Vred? Skuffet?
- Når du synger, hvordan føles det så mest?
- Når du synger, ændrer det så dine følelser – altså glad/vred

HVORDAN/DE ANDRE BØRN

- Hvad gør de andre børn, når I synger?
- Hvad tror du, de andre børn synes om at synge?
- Er der nogen, der ikke kan sige så meget, som godt kan synge?

HVOR/HJEMME

- Synger du andre steder end i børnehaven?
- Kender din mor eller din far nogle af de sange I synger her?
- Hvordan har de lært dem?
- Synger I sammen?
- Hvordan kan I huske sangene (derhjemme)? Kigger I på noget, når I synger?

HVORFOR

- Hvorfor synger I egentlig?
- Synes du man skal synge?
- Hvorfor synes DU, man skal synge?

BILAG 2: SEMISTRUKTURERET SPØRGEGUIDE TIL FORÆLDRE

FAKTA

- Fornavn?
- Forælder til dreng/pige?
- Barnets alder?
- Hvor længe har barnet gået her i børnehaven?

HVEM

- Hvad er din fornemmelse af sang og sangaktiviteter her i børnehaven?
- Hvem synger?
- Hvornår?
- Har det altid været sådan?
- Oplever du en forskel på sangkulturen i huset før Sangglad – og nu?

HVAD

- Hvad oplever du, at det betyder for børnene, at de synger i børnehaven?
- Hvad betyder det for dig som forælder, at børnene synger i børnehaven?
- Hvad tror du, at sangen her i børnehaven betyder for de andre forældre?

HVORDAN

- Har du oplevet, at sang kan bidrage med noget her i børnehaven? Evt. hvad?
- Kan sang løse udfordringer? Evt. hvilke?
- Har du oplevet, at sang har bidraget med noget, der ellers syntes svært?

HVAD SÅ

- Påvirker Sangglad og sangkulturen i børnehaven
 - dig som forælder? Evt. hvordan?
 - jer som familie? Evt. hvordan?
 - har børnehavens Sangglad-kultur påvirket jeres families sangkultur?
 - har jeres families sangkultur påvirket andre?

HVORFOR

- Synes du børn skal synge? Hvorfor?
- Kan de ikke bare klare det selv?
- Hvis du skulle opsummere alt det her vi har talt om ift. sang og sangglad, hvad ville du så sige:

Guide til observation af børneperspektiver

Dette skema hjælper jer til at reflektere over, om der sker en udvikling med barnet i løbet af et udvalgt forløb. For at kunne følge udviklingen kan du notere dine observationer i starten af forløbet, midtvejs og hen mod slutningen.

Hvordan deltager barnet i sangsamlingen:

	I starten af forløbet	Midtvejs	Mod slutningen
Mimik – hvad udtrykker barnet med ansigtet?			
Barnets blik – hvad er barnets opmærksomhed rettet mod?			
Kroppens bevægelser – bliver barnet fx i rundkredsen, hvad eller hvem rækker barnet ud efter? osv.			
Barnets gestik (fagter)			
Bruger barnet stemmen?			
Fokus og koncentration – kan barnet holde fokus undervejs i samlingen?			
Andet?			

Sang i andre sammenhænge i hverdagen:

	I starten af forløbet	Midtvejs	Mod slutningen
(Hvordan) bruger barnet stemmen?			
Tager barnet selv initiativ til sang? (fx ved at synge, pege på en konkret ting, pege på sangposen)			
Bruger barnet elementer fra sangsamlingen i andre sammenhænge i sin hverdag?			
Andet?			

Guiden er udarbejdet af Videncenter for Sang ved Sangens Hus.

BILAG 4: SPØRGEGUIDE GRUPPEINTERVIEW SANGGLAD FAMILIE

- Hvor og hvordan oplever I at sang bruges derhjemme?
- Hvem synger – og er der forskel på hvem der synger i hvilke situationer?
- Synger I på andre tidspunkter nu, end I gjorde da vi startede – uddyb gerne?
- Hvad er den bedste oplevelse med sang i familien efter I er startet i Sangglad Familie?
- Har I oplevet udfordringer med sang i familien efter I er startet i Sangglad Familie?
- Hvad oplever I der sker med jeres barn/børn når I synger?
- Føler I jer mere trygge i at bruge jeres egne stemmer?
- Hvordan bruger I sangbogen?
- Hvad er det vigtigste I tager med fra workshops?
- Ved sparring: Hvad har den individuelle sparring betydet?
- Ved ingen sparring: Er der en særlig grund til at I ikke har benyttet jer af tilbuddet om individuel sparring?
- Hvad er jeres hjertesang?